

AType je kratica za mednarodno tipografsko združenje – *Association Typographique Internationale*. Povezuje tipografe, tako posameznike kot podjetja, ki se ukvarjajo z oblikovanjem, izdelavo, trženjem in prodajo fontov, raziskovalce, učitelje in ljubitelje tipografije. Poslanstvo organizacije je tudi zbiranje in posredovanje informacij o mednarodnem dogajanju na področju tipografije.

Nadalje, združenje razpisuje in podeljuje nagrade na področju oblikovanja pisav ter organizira vsakoletno mednarodno tipografsko konferenco. – Podrobno o (več kot petdesetletni) zgodovini združenja smo poročali v 6. lanski številki Graficarja (str. 10–13).

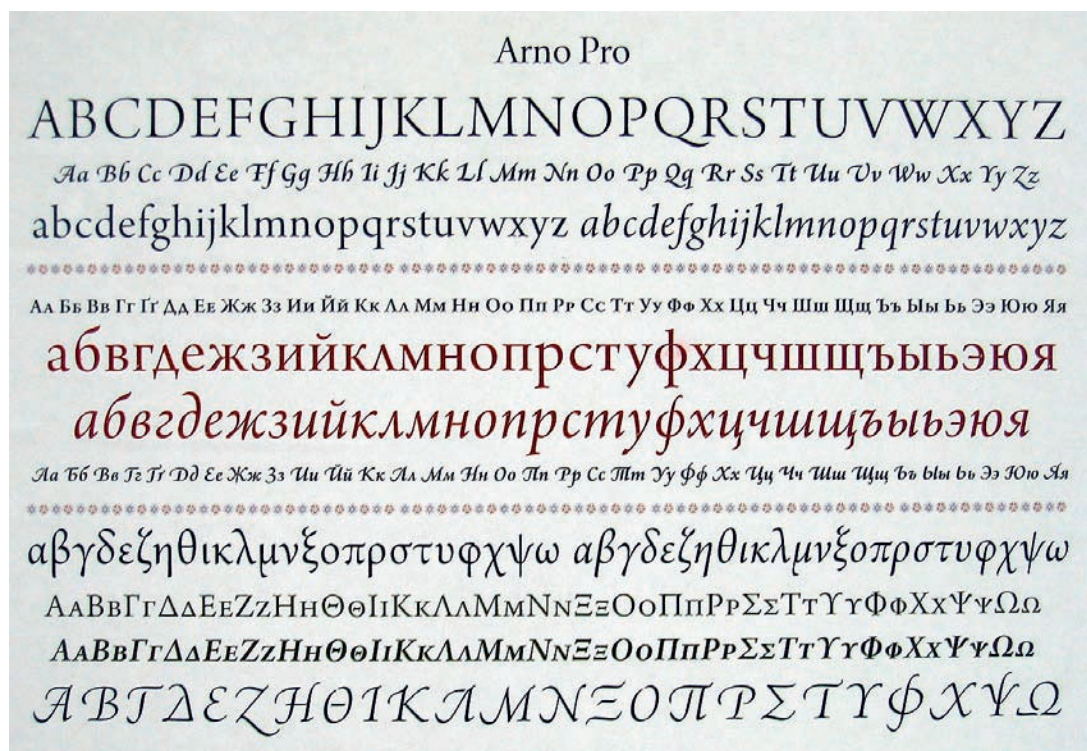
Letošnja tipografska konferenca je bila na angleškem jugu, v obmorskem Brightonu. Potekala je med 12. in 16. septembrom. Soorganizatorstvo konference je pripadlo fakulteti za umetnost & arhitekturo univerze Brighton. Na tej fakulteti so bila vsa konferenčna predavanja – letos tudi po tri hkrati (v treh različnih predavalnicah oziroma dvoranah). Hkrati so bile na fakulteti tudi vse razstave, ki so bile organizirane v okviru tipografske konference. Poleg tega si je bilo mogoče ogledati še razstave drugih fakultetnih oddelkov, ki so v tem času pripravili priložnostne razstave, na primer razstavo študentov fotografije in razstavo študentov grafičnih komunikacij.

Naslov letošnje konference *Hands on* naj bi nakazoval na povezovanje zgodovine, pokrajine in arhitekture s tipografijo. Še posebej je bil izpostavljen angleški tipograf Eric Gill, ki je bil rojen prav v Brightonu. Njegova še vedno izredno popularna pisava *gill sans* je bila izdelana pred natanko osemdesetimi leti in je

TIPOGRAFSKA KONFERENCA Atype 2007

Nasproti fakultete za umetnost in arhitekturo stoji največja znamenitost Brightona – kraljevi paviljon (*The Royal Pavilion*).

Del nabora znakov nagrajene pisave arno podjetja Adobe.

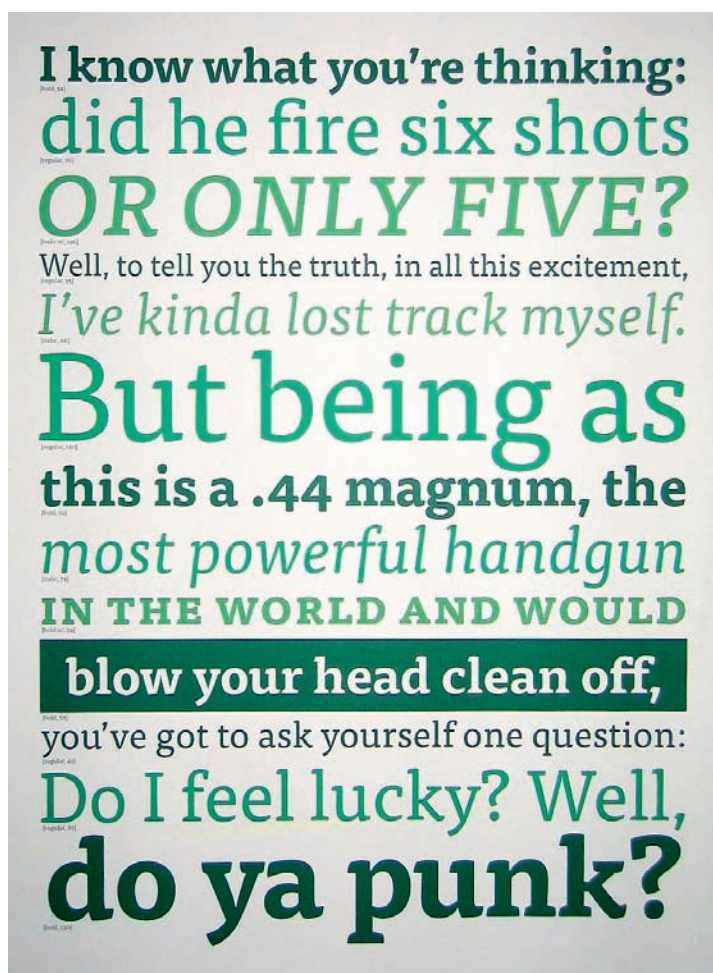
ovrednotena kot angleška nacionalna pisava.

Prva dva dneva sta bila posvečena tehnologiji. Na t. i. tehnološkem forumu (*TypeTech Forum*) so strokovnjaki in raziskovalci posredovali novosti in dopolnitve o podpori zapisa fontov opentype v različnih aplikacijah, o uporabi mnogovrstnih matric (*multiple master*), ponovno so

V naslednjih dneh so se zvrstila predavanja, ki so pokrivala druga tematska področja. Izčrpno so bile predstavljene teme tipografskega oblikovanja v Angliji, glede na zgodovinske povezave: že omenjeni Eric Gill pa tudi njegov učitelj Edward Johnston (avtor pisave za londonsko podzemno železnico – metro). V povezavi z njunim tipografskim de-

Linearni napis na pročelju muzeja kraljevega paviljona (tudi iz druge polovice 19. stoletja). Bodite pozorni na nenavadno oblikovano verzalko G.

Nagrajena pisava tisa študenta naravoslovnotehniške fakultete Mitje Miklavčiča. Slika spodaj: eden od nagrajenih plakatov.

oživili razpravo o fontih, ki so uporabni za predstavitve in branje z zaslonov, torej v povezavi z rabo tipografije na spletnih straneh. Iz lanskega leta se je nadaljevala razprava o možnostih prilagajanja zapisa open type, ki je bil prvotno izdelan za latinične pisave, nelatiničnim pisavam (arabskim, indijskim, japonskim ipd.), nadalje o različicah glifov in kodiranju znakov UNICODE. Predavanja so bila tudi na temo glajenja kivolj črkovnih in nečrkovnih znakov; prezentacija uporabe *Adobe Font Development Kit* za open type (AFDKO). Posredovana je bila tudi nadgradnja (iz lanskega leta) na področju pohenotenja fontov, uporabnosti v obeh operacijskih okoljih (Windows in Mac OS X) v različici programa BitFonter 3.

lom je bila posebna pozornost namenjena linearnim pisavam, npr. helvetici, ki je letos dočakala abrahama. Nadalje digitaliziranim pisavam, ki so zasnovane na klesanih pisavah v kamen, in pisavam, ki se uporabljajo v arhitekturi. Posredovani so bili podatki o črkolivnicah v Riu de Janeiro. Podani sta bili dve temeljiti predavanji o uporabnosti (predvsem »neuporabnosti«) nekaterih nemških standardov (DIN) na področju tipografije. Hkrati so bila pokrita tudi druga področja, kot so tipografija turških nagrobnikov, bengalska pisava in staroslovanski zapisi. Skratka, kot je že napovedovala tema letošnje konference; povezava zgodovine, sedanjosti in geografske ali kulturne drugačnosti.

V okviru konference je bilo organiziranih več tipografskih razstav. Mednarodna organizacija *Type Directors Club*, ki skrbi za izobraževanje svojih članov na področju tipografije, zgodovine tipografije, tipografskega oblikovanja, uporabe novih tehnologij v tipografiji, pomena tipografije kot komunikacijskega orodja, je pripravila 53. razstavo. Ta je prikazovala oblikovalske rezultate vsakoletnega nagradnega natečaja, in sicer najboljši tipografski izbor za koledarje in plakate z letnico 2006. Nadalje smo lahko videli dela nagrajencev natečaja (sicer za leto 2007) za najboljše pisavo. Na tem delu razstave smo lahko občudovali tudi pisavo *arno* podjetja Adobe, ki jo je izdelal Robert Slimbach za 25. jubilej tega podjetja in vsebuje največ različic nelatiničnega zapisa jezika (npr. cirilice, grščine), in pisavo *tisa* univerzitetnega diplomanta grafične tehnologije naravoslovnotehniške fakultete Mitje Miklavčiča. – Za tiste, ki bi jih morebitni tipografski natečaj zanimal: za leto 2008 je že razpisani, rok za predajo novooblikovanih pisav je 14. december 2007. SOTA – *The Society of Ty-*

pographic Aficionados – je vsakoletno tipografsko galerijo razstavila tudi v Brightonu. Predstavljene so bile nove pisave, ki so nastale letos. Brightonska fakulteta za umetnost in arhitekturo je pripravila razstavo študentskih tipografskih del.

Konferenca ATypI je ponovno navdušila; tako da smo v pričakovanju, kam nas bo popeljala prihodnje leto.

Klementina MOŽINA

Univerza v Ljubljani

VIRI

ATypI 2007: Brighton – Hands on
Book of abstracts, conference ATypI 2007
Brighton, ATypI, 2007

ATypI
<<http://www.atypi.org>>
5. 9. 2007

FontLab
<<http://fontlab.com>>
26. 9. 2007

Microsoft typography
<<http://www.microsoft.com>>
26. 9. 2007

OpenType
<<http://www.adobe.com>>
26. 9. 2007

Tlakovanje z linernim napisom s konca 19. stoletja pred vhodom v brightonsko domovanje.

POVZETEK

Namen raziskovalnega dela je bil oblikovati novo pisavo na podlagi epigrafske plošče s Pretorske palače v Kopru. Osnova za oblikovanje pisave so bile stare vklesane črke iz 17. stoletja. Proces digitalizacije je potekal skozi več različnih faz: fotografiranje plošče, izpostavljanje posameznih črk iz fotografij, arhiviranje fotografij, izbira tipografsko in oblikovno najprimernejših črk, strukturna in slogovna analiza vklesanih črk, ročno oblikovanje osnutka ter digitalno oblikovanje pisave. Analiza vklesanih črk vključuje razlago tehnike klesanja, uporabe V-reza ter tipografsko analizo strukture črk. Pisava, ki je nastala skozi proces digitalizacije, se imenuje *praetoria*. Vključuje verzalke, kapitelke, številke in dodatne znake. Dokončno je bila oblikovana oz. digitalizirana s pomočjo programa FontLab Studio 5. Oblikovane črke so natančno strukturno in slogovno opisane. Prikazane so različne stopnje njihovega nastajanja ter oblikovanja. Primerjane so tudi z monumentalno kapitalo in z nastankom pisave trajan. Vkllesane črke slogovno spadajo bolj med beneške renesančne pisave, medtem ko se črke novooblikovane pisave *praetoria* uvrščajo med francoske renesančne pisave. Prikazana je tudi njihova praktična uporaba kot del celostne podobe Pokrajinskega muzeja Koper v obliki kuverte, dopisnega lista, vizitke in spletne strani.

Ključne besede:

analiza črk, digitalizacija vklesanih črk, epigrafska plošča, oblikovanje pisave, tipografija

1 UVOD

Tipografija je izredno široko področje, ki nam ponuja številna odprta vprašanja ter možnosti za raziskovanje in ustvarjanje novih stvari. Odločili smo se za digitalizacijo starega epigrafskega napisa na Pretorski palači v Kopru. Ta zanimiva tema nam je odprla veliko novih vprašanj in izzivov. Z digitalizacijo starega vklesanega napisa smo želeli dobiti pisavo, ki bi ohranila starodavni duh pročelja Pretorske palače. Poskušali smo čim bolj ohraniti videz vklesanih črk, zato smo natančno analizirali njihovo strukturo in se jim poskušali tipografsko čim bolj približati. Preučili smo tudi tehniko klesanja in pomembnost V-reza ter senc pri vklesanih črkah. Vse to je vplivalo na oblikovanje novih črk. Želeli smo ustvariti elegantno okrasno pisavo, ki bi bila uporabna za različne namene.

2 ZGODOVINSKI ORIS

2.1 Pretorska palača

Slovensko pristaniško mesto Koper se je začelo razvijati v obdobju Beneške republike. Trinajsto stoletje je zarisalo prostorske meje glavnega mestnega trga – *Platea Communis*, kjer stoji Pretorska palača (1, 2). Prva mestna palača, imenovana *Potestas Marchionis* (ali *Potestas Regaliae*), je baje stala na mestu sedanjega levega krila palače že leta 1254 (3). Razvoj mesta je narekoval gradnjo večje mestne hiše, ki se je začela leta 1387 in končala leta 1390 (ali 1391). Z gradnjo so želeli skleniti južni del *Platea Communis* z enotno in mogočno fasado. A dela so potekala sila počasi in se zavlekla tja do sredine 15. stoletja (1, 2).

Na glavni tržni fasadi ločimo levo (gotsko) in desno (renesančno) krilo, kar je posledica dolgo-